

ΧΑΡΜΟΣΥΝΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΒΟΣΚΟΥ

συμβαθώς, να με δείχνει εις τὰς φί-
λάς της, και να γελά μαζί μου, και
να με παίζει. Την ιδίαν στιγμήν ε-
νας ἀπὸ σὰς—ὦ! δὲν τὸν ὀνομάζω—
ένας ἀπὸ σὰς ποῦ ἀγάπησα ὡς ἀ-
δελφὸν μου, ποῦ τοῦ ἐφάνην τόσας
φορὰς χοῦσιμος εἰς τὴν ζωὴν, να
μοῦ στρέφῃ τὰ νῶτα περιφρονητικῶς
χωρὶς κἄν να με χαρετίσῃ. Ὅλος ὁ
κόσμος μεβλεπεγ ἀγριοπῶς, ὡς να
έλεγε: «Διατί ἀφίνον να περιφέρε-
ται μαζί μας ὁ ἐπικίνδυνος οὗτος
ἄνθρωπος μέσα εἰς τοὺς κόλπους
τῆς κοινωνίας; Καὶ ὅμως ἐκαθήμην
τόσον ἡσυχος, τόσον φρόνιμος, ἐμ-
πρὸς εἰς τὸ τραπέζι μου!.. Κανείς
δὲν μεπλνσίαζε ὡσάν να εἶχα προσ-
βληθῆ ἀπὸ πανοῦκλαν. Ἐνας μόνον
ἐχθρὸς μου, μεπλνσίασε με κάποιαν
χαρκακίαν, διὰ να πεισθῆ ἂν ἦμιν
πράγματι νεκρὸς, διὰ να εὐφρανθῆ
ἢ ἐνχὴ του. Μέσα εἰς τὰ μικρὰ ὡσάν
φειδοῦ μάτια του ἐδιάδαζα ὄλαν τὴν
χαράν του, ὄλαν τὴν μοχθηρίαν του,
ποῦ ἔλεγε. «Εἶνε πλέον νεκρὸς! Δὲν
θακούσω πλέον τὸ μιστὸν ὄνομά
του, ποῦ μοῦ ἐτάραττε τόσον τὰ
νεῦρα! Εἶνε νεκρὸς πλέον! τί χαρά!..
Ἐστρεφε κάποιον κάποιον γύρω
μου μίπως ἀντικρύσω καμμίαν μορ-
φὴν φιλικὴν, κανένα βλέμμα συμ-
παθὲς να συμπονή, να συμπάσχῃ
εἰς τὴν συμφορὰν μου. Κανείς!
Καμμία! Καὶ ἦσαν τόσοι ἐκεῖ, τόσοι
ποῦ μεγνώριζαν, ποῦ με συνεχαί-
ροντο ἄλλοτε, ποῦ μ' ἐθαίμαζαν, ὅ-
ταν ἦμιν εἰς τὴν ζωὴν! Ἐσκέφθην
ἂν ἐδῶθα κανένα, ἂν ὑβρίσα ποτὲ
κανένα! Κανένα! Καμμίαν! Καὶ ὄλοι
καὶ ὄλοι με κύτταζαν με παγωμένον
ἀπὸ τὸ μῖσος βλέμμα ποῦ μεσχίζε
τὴν καρδίαν μου. Ἄλλοι μεκύττα-
ζαν μενα σατανικὸν χαμόγελον, ποῦ
μεσπάραζε τὰ στήθη. Ἄλλοι ἐπίτη-
δες ἤροχον ἀπέναντί μου διὰ να
με χλευάσουν. Κ' ἐγὼ τοὺς ἐκύτταζα
με μίαν ἰσώθειον ἵπομονήν λέγων: «Θεέ
μου! τί λοιπὸν ἔκαμα εἰς ὄλους αὐ-
τοὺς και χαίρουν εἰς τὸν θάνατόν
μου; Δὲν ὑπάρχει καμμία ἐνχὴ να
με πονῆ, ὡς κέκείνη λοιπὸν χαίρει
διὰ τὴν συμφορὰν μου; Οὔτε κἄν
λοιπὸν σκέπτεται, ὅτι δι' αὐτὴν, διὰ
τὸν ἔρωτά της ἀπέθανα;
Κεστρεφε πάλιν γύρω μου να ἴ-
δω κανένα δάκρυ, κανένα πόνον δι'
ἐμέ. Παντοῦ μοχθηρὰ βλέμματα!
Παντοῦ χαρκακὰ μειδιάματα! Καὶ
τότε μέσα εἰς μίαν ἀστραπὴν ἐκτά-
κτον διανοητικῆς ἐντάσεως, ὡς ἕνα
τελευταῖον σιδηροβόλνμα μᾶς λαμ-
πάδος, ὡς να ἔζησα χίλια χρόνια—
τόσον ἐπέφερα, τόσον ἐπόνεσα!—
εἶδα να περνᾷ ἐμπρὸς μου ὄλα ἢ
χορεία ὄλων τῶν μεγάλων μαρτύρων
τοῦ κόσμου, και ὡς να ἐσινόμίζα
μέσα εἰς τὸ ἐγὼ μου, μέσα εἰς τὴν
ἐνχὴν μου, ὡς ἐν μικρογραφία ὄλαν
τὴν ἱστορίαν τῆς πασχούσης ἄνθρω-
πότητος, διὰ μίαν στιγμὴν ἔγινα τό-

σον σοφός, τόσον προφῆτης, ὡστε
ἀντελήφθην, εἶδα ὀλοφάνερα ὄλον τὸ
σκοτεινὸν μυστήριον τῆς ζωῆς...
Κάποιον τότε ὀρόρατον χεῖρι μου
ἐφάνη πῶς ἐσώκωσεν ἐμπρὸς μου
τὴν αὐλαίαν τοῦ παρελθόντος και
τοῦ μελλοντος και εἶδα ἐπάνω εἰς
τὴν ἀέρατον σκηνὴν τοῦ κόσμου
να παίζεται ζωντανὴ ἢ κομωδία ὀ-
λων τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν κ' αἰ-
σθημάτων ἀπὸ τοῦ ἔρωτος μέχρι τῆς
φιλίας και ἀπὸ τῆς φιλοδοξίας μέχρι
τῆς φιλοχίας, με ἡθοποιοῦσε βασι-
λεῖς και ποιμένες, αὐτοκρατεῖρας
και ἑταῖρας, πατριάρχας και καλογη-
ρους, και με ὀρχήστοσαν ἀπὸ ἕνα
καταχθόνιον καρχασιὸν γεμάτον
ἀπὸ στριγγλισμῶν γελάτων, εἰρωνίας
και χλεύης!..
Εἶδα σκελετοὺς ἀνθρωπίνους
μὲνα δαιμόνιον τριγυρῶν τῶν κοικά-
λων να χορεῖν γύρω εἰς συμπλέγ-
ματα ἐρωτικὰ ἀπὸ Νύμφας και Φαῖ-
νων. Εἶδα τὴν πορφύραν και τὸν
δάσον να στρονώνεται ἐπάνω εἰς τὸν
βόρβορον και να κυλιώνεται ἐπάνω
γυμνὰ τὰ ροδοπέφνερα σώματα
βασιλισσῶν και σατιρών...
Πόσον χρόνον διήρκεσεν αὐτὸ
τὸ ἀποτρόπαιον θέαμα; Χίλια ἔτη;
Μίαν στιγμὴν; Ἄγνω. Ἄλλ' ὅταν
ἐπεσεν ἢ αὐλαία ἐκείνη, ἐνοιωσα να
κλιέται εἰς τὸ πρόσωπὸν μου ἕνα
δάκρυ τόσον φλογερὸν, τόσον πύρι-
νον, ὡστε... ἐξύπνισα. Ἦτο ἢ κρί-
σις τοῦ τρομεροῦ ἐγκεφαλικοῦ πα-
ροξυσμοῦ μου, και τὸ δάκρυ ἐκείνο
ἦτο ἢ σωτηρία μου. Ἐσπκώθην ἀπὸ
τὸ κρεβάτι μου ἐνχὴ. Ἐθεραπεύ-
θην ἀμέσως και ἀπὸ τὸν ἔρωτα και
ἀπ' ὄλα τὰνθρώπινα πάθη. Ὁ κόσ-
μος μενόμίζε νεκρὸν, κέγῳ ἦμιν
μόνον δυστυχῆς, ἀχ' ἴδον διστυ-
χῆς; Ὁ κόσμος ποῦ κρίνει πάντοτε
ἀπὸ τὰ φαινόμενα τοὺς ἄλλους, ἢ-
πατήθη και τὴν φορὰν ταύτην...
Ἀκριδῶς τὴν στιγμὴν ποῦ ἐνόμίζεν
ὅτι ἔχασα τὴν ζωὴν, εἴνοισκα τὸ μυσ-
τηριῶν γριφὸν της!.. Ἄλλὰ τώρα,
σὰς ἔρωτῶ, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἀ-
ξίζει τάχα μετὰ τὴν ἀποκάλυψιν
τοῦ μυστηρίου να ζῆ κανείς, μέσα
εἰς τὸν κόσμον; Τῶναιρον ἐκείνο δὲν
ἦτο ἀληθές; Μὲ συνεπάθθησε κανείς
ἀπὸ σὰς τοὺς φίλους μου, τοὺς ἀ-
δελφούς μου; Δὲν βασιλεύει μέσα
εἰς τὸν κόσμον ἢ ἀτιμία, ἢ ἀπάτη,
ἢ σκωφαντία; Σὰς ἔρωτῶ...
Ἐσκέθαμεν ὄλοι τὸ μέτωπόν μας
ἐντροπισασμένοι. Τὸ μέτωπόν του ἀ-
πῶστραπεν ἀπὸ κάποιαν μαρτυρι-
κὴν μεγαλειότητα πόνου και πικρί-
ας. Τὰ μάθηρα του μάτια ἐξετίναζαν
ἐπάνω μας ἕνα κάποιον μαγνητικὸν
ρευστόν, ποῦ μᾶς ἐκάθωνεν ἐπάνω
εἰς τὸ κἄθισμά μας. Βλέπων τὸ θα-
νασίμως χλωμὸν πρόσωπὸν του, και
τὸν νευρικόν ἐκείνον συσπασμὸν
τοῦ χεῖλους του, ἐμάντεσα πόσον
ὀ ἀληθινός, ὁ αἰώνιος ἐκείνος ἄν-

θρώπος ἐπέφερον, ἐμαρτύρησε, και
ποσὸν ἀκριβὰ ἐπλήρωσεν τὸ μυστή-
ριον τῆς ζωῆς...
—Σὰς ἔρωτῶ, εἶνε δυνατόν να
ζήσω τώρα πλέον; Ἐχει πλέον δι'
ἐμὲ θέλγητρα ἢ ζωὴ, ἀφοῦ τὴν εἶδα
τόσον γυμνὴν, τόσον βδελυρῶν, τόσον
σκοληκώδη; Δὲν ἔκαμα καλά να πῶ
διηλιτήριον, και να σὰς φαρμακώσω
και σὰς μαζί μου διὰ να σὰς σώσω
ἀπὸ τὴν ἀθλίαν αὐτὴν ἕπαρξιν και
να σὰς συμπαράλαβω μαζί μου ὡς
αἰώνιους συντρόφους εἰς τοὺς φι-
λανθρώπων κόλπους τοῦ θεῖου Θα-
νάτου; Ἐτοιμασῆτε, ἐντὸς ὀλίγου
θὰ εἴμεθα ὄλοι νεκροί!..
Καὶ λέγων ταῦτα ἄφησε καρχα-
σιὸν τόσον πενήμιος σαροδονικόν,
ὡστ' ἐπάγωσε τὸ αἶμα εἰς ὄλων μας
τὰς φλέβας. Ἐσπκώθην ὄλοι κάτω-
χοροι, πελιδνοὶ ἐκ τοῦ φόβου. Τὸ ἐνστι-
κτον τῆς αὐτοσυντηρησεως ἐπλημ-
μῆρησε τόσον ταχέως μέσα εἰς τὰς
ἀσπιδίους μας, ὡστ' ἔσθυσεν αὐθωρεὶ
ὄλας τὰς ἄλλας συγκινήσεις μας,
και ὀρμίσασμεν να συντριφῶμεν τὴν
θῆραν διὰ να ἐξέλθωμεν και ζῆτι-
σωμεν ἕνα ἱατρόν. Ἡ δύναμις, ὁ ἔ-
ρωτος τῆς ζωῆς μου ἔδεκαπλασίασε
τὴν ἰσχὴν τῶν νεύρων μου και ἢ
μεγάλῃ κλειστή θύρα ἔτριξεν εἰς
ἕνα δυνατόν τίναγμα μου.
—Ἦουχάσατε, ἀγαπητοί μου φί-
λοι, εἶπε τότε ὁ καλλιτέχνης μενα
ἤρεμον και καθισμαστικὸν χαμό-
γελον, κινῶν τὴν κεφαλὴν του ἀπελ-
πιστικῶς. Δὲν σὰς ἐδῆλητηρίασα.
Ἡ τραγικωμοδία μου ἀπέτιχε. Ἡ
ζωὴ και με ὄλας τὰς ἀθλιότητάς της,
ἔχει μεγαλειτέραν δύναμιν, περισσό-
τερα θέλγητρα, παρὰ ὅσον ἐνόμίζα.
Τὸ πείραμά μου, τὸ τέχνασμά μου,
ἔστράφη ἐναντίον μου, και ἀπὸ σίμ-
μερον εἶμαι καταδικασμένος να ὑ-
ποφέρω, να βασανίζομαι, να ζῶ εἰς
τὸ φρενοκομεῖον αὐτὸ ποῦ ὀνομάζε-
ται Κοινωνία. Εἶμαι καταδικασμένος
να τὴν βλέπω ἀχ'! τ' ὀλέθριον ἐ-
κείνο γύναιον, να ζῶ νεκρὸς μαζί
σας, μαζί της, με τὸν ἀκαρδὸν και
ἀπονον κόσμον, και θὰ ζήσω!.. ναί!
θὰ ζήσω, Θεέ!..
Καὶ προφέρων μίαν φοικώδη
βλασφημίαν, ἕνα τρομερὸν ἀνάθεμα,
μίαν ἀνίκουστον κατάραν, ποῦ μᾶς
ἔκαμε νάνατορξαῖσμεν σύσσωμοι,
ἐσωριάσθη ἐπάνω εἰς τὸ πάτωμα
σφαδαίων ὀδινόμενος και θρηνῶν
ὡς παιδίον!..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ

Μάνα μου, ξύπνα δὲν ἀκούς δυὸ ὄρες ποῦ σοῦ κρῖνω ;
Σύπνα ν' ἀκούσης τὰ πουλιά, τῆς ἀνοιχῆς τ' ἀπόδνια,
Νὰ ἰδῆς τὴν πετροπέροδικα τί λέει με τὸν περοῖτη.
Ν' ἀκούσης και τὴ Λένω μας και τ' ἄλλα τὰ κορίτσια.
Ποῦ πᾶν γιὰ ξύλ' ἀποβραδὺς στὲς ρεματιές, στοὺς λόγγους.
Ἄκουσμα μάνα μου χροσῆ, μάνα μ' ἀγαπημένη
Εἶναι τῆς Λένως ἢ φωνή, βουβάθηκαν τ' ἀπόδνια,
Ἐπαῖ' ὁ πετροκότσηφας... Ἡ Λένω τραγουδαί.
Καὶ τὸν ἀχὸ τῶν τραγουδιῶν οἱ βράχοι ξαναλένε.
Λὲς και χολιάζουν τὰ βουνὰ στὸν ἰδικὸ της λάλο.
Λὲς και χολιάζ' ἢ ἀνοιξὴ στὴν ὀμορφιά της Λένως,
Καὶ ἢ ῥαχοῦδες στέκονται και τὴν περικαλάνε:
—Σὰν θέλῃς Λένω, σὰν πονῆς τὰς ἔρψεις ῥαχοῦδες.
Ποῦ χιόνια τὲς παιδεύουνε, πάγοι και ἀστροπελέκια.
Μὴν ξαναβαίγῃς ὀδὸ σὲ μᾶς, πεισιμόνουν τὰ λουλουδία
Πεισιμόνει και ἢ χαραυγὴ ποῦ ντροπαλὰ προβάλλει,
Μπρὸς στὴ δική σου ὀμορφιά και στὸ δικὸ σου κάλλι.
Τ' ἀπόδνια παύουν τὸ σκοπὸ ν' ἀκουρμαστοῦν ἐσίνα,
Ποῦ τραγουδᾷς καλλιότερα και ἀπὸ τ' ἀπόδνια ἀκόμα.
Μάνα, γιὰ ἰδὲς τὴν χαραυγὴ, γιὰ ἰδὲς τὰ κορφοδοῦνια,
Πόσα διαμάντια φόρεσαν γιὰ να τὴν καρτερέσουν.
Γιὰ ἰδὲς τῆς ἐλατοκορφῆς πόσα μαργαριτάρια,
Δεῖχονεν στὲς πρώτες τοῦ ἡλιοῦ ὀλόχρους ἀχτίνες.
Χαρὰ στὸ νῦν ποῦ ξαγρυπνᾷ στῆς χαραυγῆς τὰ χαιῖδα.
—Γιὰ πέρς μου, Κῶστα, τ' ἔπαθες και ἀποβραδὺς φωνάζεις;
Γιόκα μου πέρς μου τ' ἔπαθες ; εἶσαι με τὰ σωστά σου ;
—Μὲ τὰ σωστά μου μ' ἔρωτῆς ἂν ἦμαι να πιστέξω ;
Καρδιά μου, ὡς κ' ἢ μάνα σου και αὐτὴ κακὸ σοῦ θέλει.
Ποῦ λέει μες στὸν πόνο μου και μες στὴν συμφορὰ μου,
Ποῦ ἢ νιότη μου μαράγκασε σὰν τὸ τριανταφυλλάκι.
Μοῦ λέει τ' ἔχω—τ' ἔπαθα ἂν ἦμαι στὰ καλά μου.
Μάνα σκληρὴ, μάνα κακὴ... Δὲν ξέρει πῶς πεθαίνω,
Δὲν ξέρει πῶς στὸ πλάγι της λίγο καιρὸ θὰ μ' ἔχη.
Τὰ χρόνια πᾶνε κ' ἔρχονται και ὄλα οἱ καιροὶ διαβαίνουν,
Τὰ νιάτα δὲ ματάρχονται, τὰ γέρα δὲν πολιώνται,
Ἄχ νιάτα μ' ὄδεν ματάρχεσθε και γέρα δὲν πολεῖσθε.
Νιάτα μου, νιάτα ὀμορφα, νιάτα μου παινεμμένα,
Ποῦσασταν πρῶτα στὸ χορὸ και πρῶτα στὸ λιθάρι,
Και πρῶτα εἰς τ' ἀπίδημα, στὸ πάλημα και σ' ὄλα.
Νιάτα μου, πῶς μ' ἀφήκατε, σταθῆτε ποῦ σὰς κρῖνω,
Ἄκόμα αὐτὴ τὴν ἀνοιξὴ και αὐτὸ τὸ καλοκαιρι.
Νὰ βγοῦν οἱ βλάχοι στὰ βουνὰ, να βγοῦν κ' ἢ βλαχοπούδες.

Ν' ἀκούσω και τὴ Λένω μου τὴν μικροπαντρεμμένη.
Νὰ τραγουδήσῃ μιὰ φορὰ ἀκόμα και ἄς πεθάνω.
Ἄχ! εἶν' αὐτὴ ποῦ τραγουδεῖ γριζὶ ἀπὸ τὰ ξύλα,
Στὸ διάβα της, τριζοβολοῦν θεώροτα πλατάνια,
Λὲς και να νοιόθουνε και αὐτὰ, τὴ Λένω ποῦ περναί.
Τὰ λουλουδὰ τὴν χαρετοῦν τ' ἀπόδνια ἀκλουθάνε,
Τὴν ἰδικὴ της τὴν φωνὴ σὰν τραγουδεῖ με χῆρι.
Ἄχ ὀποιος τώρα ἀπὸ τ' ἔσας τοὺς νιούς, τὰ παλλικάρια,
Πιστέξῃ σ' ὀχεντρας κορμὶ, πετροβολαί τ' ἀστέρια,
Και τὸν ἀγέρα πολεμεί να πιάσῃ με τὰ χέρια,
Γροθοκοπάει τὴ θάλασσα και τίποτα δὲν κάνει.
Ἄχ μάνα, ξύπνα μιὰ φορὰ ἀκόμα θὰ σοῦ κρῖνω.
Γιατί κουράστικα πολὺ και δύσκολ' ἀνασαινω.
Πάγωσα, μάνα, πάγωσα. Θεέ μου πῶς κρῖνω,
Ἄχ, ἔλα Χάρε πάρε με, τί θέλω ποιὰ να ζήσω,
Μέσα σ' αὐτὸ τὸ βᾶσανο, σ' αὐτὸ τὸ περιγέλοιο ;
Σὰς ἀφίνω γειὰ ἕψηλὰ βουνὰ και σὰς κοντοραχοῦδες,
Ὅπ' ἔχετε ἀρματωσὰ με χίλια δυὸ στολιδία.
Ἄφίνω γειὰ στὲς ὀμορφες και γειὰ στὲς μαυρομμάτες,
Ὅπου ῥαῖζουν τὲς καρδιές και σβύνουν παλλικάρια,
Ἀφίνω γειὰ στὴ Λένω μου τὴ μικροπαντρεμμένη
Κι ἄς ζήσῃ σὰν τὸν Ὀλυμπο, σὰν τὲς ἕψηλὲς ῥαχοῦδες.
Νὰ κἄμῃ δεκοχτὸ παιδιὰ και ἄλλες τόσες τσιούρες,
Ν' ἀνοιξῇ σπῆτια ἕκατὸ, σὰν δένδρο να ῥιζώσῃ,
Και μες στὰ στήθια της ποτὲ πίκρα να μὴ φυτρώσῃ.
Νὰ τ' ἀστέρια ποῦ ἕψηλὰ ἐκεῖ τ' ἄν κορφομμένα,
Και λάμπανε στῆς χαραυγῆς τὸ μάγο ἔρχομὸ,
Τὰ βλέπω ὄλα σβύνανε και μένει ἀκόμα ἕνα.
Ὅπου τὸ λένε Ἄστερα, τὸ δὲν Ἀγερνὸ...
Ἀγερνὸνέ μου σὺντροφε, τώρα και σὺ θὰ σβύσης,
Μπροστὰ σ' ἀστέρα λαμπερὸ τῆς μάγισσας ἡμέρας
Και γ' ὄθὰ σβύσω σ' ἄλλο φῶς, τρανότερο ἀκόμα,
Στὸ φῶς ἐκείνο ποῦ ἔμπορει τὸν ἡλιο να σκοτίσῃ.
Σὲ φῶς ἀγάπης θεϊκό, σὲ φῶς ποῦ συγκραταί,
Ὅλο αὐτὸ τὸ Ἄπειρο, ὄλα αὐτὴ τὴν Πλάσι.
—Κῶστα μου τ' ἔχεις, τ' ἔπαθες... ἄλλοι στὴ κακομοῖρα...
Μάνα, γλυκεῖα σὰν ζάχαρι, λόγος ποῦ να γλυκάνῃ,
Μπορεῖ τὴν πίκρα τῆς χολῆς και τὸ φαρμάκ' ἀκόμα.
Γεννίεσαι μέσα στὴν καρδιά, ὁ νοῦς μας δὲν σὲ φτειδίνει,
Γι' αὐτὸ κολλοῦν τὰ χεῖλη μας σὰν βγαίν' ἀπὸ τὸ στόμα...
ΣΗΥΡΟΣ ΜΑΤΣΟΥΚΑΣ

Τί είχε ν' αντιτάξει κατά τούτων θυγάμεων ή Ἀγγλία! Η βασιλεύσα Ελισάβετ. πνεύμα οίκονομον, δεν είχε παρακαταθήκη μεγάλα προήματα. Εν Ἀγγλίᾳ όμως οὐδέποτε ἀναμνηστικοί τὰ πάντα ἐκ τῆς Κυβερνήσεως. Μόλις ὑβώθη τὸ σημεῖον τοῦ κινδύνου, πάντες ὤρμησαν εἰς τὰ πλοῦα καὶ ἤνοιξαν τὰ βαλάντιά των. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1587 ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἦτο ἐτοιμὸς πρὸς ἀποπλοῦν. Συνέειπε ἐξ ἑαυτῶν ἐνεργήσαντα ἑπτὰ πλοίων ἅλλα κατ' οὐσίαν ἢ δύναμιν αὐτοῦ δεν ἴσχυο οὐδὲ πρὸς τὸ ἦμισυ τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου καὶ τὰ πλοῖα ἄλλα δὲν ὑπεβέβαινον τὰς δεκαεὶ ἑπτὰ ἀνδρών. Τὸν σακκῶν τοῦτων μόνον τὰ πλοῖα ἔσαν τέσσαρα εἰς ἐπὶ πλοῖα ἢ βασιλεύσα. Τοῦ στόλου ἦναιτο ὁ μέγας ναυαρχὸς τῆς Ἀγγλίας, Κάρολος λόρδος Χάουαρδ τοῦ Εργιγγαίου. Ἀντιναύαρχος ἦτο ὁ εὖς Φρανσις Δράκε, ὑποναύαρχος ὁ Τζὼν Νουκινς καὶ ὁ Μαρτίνος Φορμπίσερ. Εἰκοσάχιλοι ἄγγλοι ἐστρατοπέδουν ἐπιπὼν μετρηθῆσαν αὐτῶν τῆς Ἀγγλίας ὅπως ἀνταρξαθῶσι κατὰ τῆς ἀποβάσεως.

Ὁ Πρόεδρος Δουδάου, κόμης τοῦ Νέστερ μετα εἰκοσὺδὸ ἑξακτῶν πλοίων καὶ γιλιὼν ἰσπῶν ἐστρατοπέδευε παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ταυμέσιου. Ὁ Κάρολ μετὰ τριακοντατέσσαρον γιλιώνων ἀνδρῶν ἐοῦδατε τὴν βασιλεύσαν. Ἡ ὄρα τῆς γοβέρας σαρμάξεως ἐπιτετέλει. Φύλιππος ὁ Β' ἐξέδωκε τὸ κήρυγμα τοῦ πολέμου. ὁ Πάπικς ἀφώρισε τὴν βασιλεύσαν, ἴσως τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρκου τοῦ ὑπάρχοντος τῆς. Τῆ 19 Μαρίου τοῦ 1588, ὁ ἰσπανικὸς στόλος ἐξέπλευσε τοῦ Πάγου. Περὶ τὴν ἀκρᾶν τοῦ Φινιστέρου ἡ πλοῖα διασπείρασα αὐτῶν, τὸν ἠναγκάσει νὰ εἰσέλθῃσι εἰς Κορούνιον. Ὁ Ἄγγλος ἀργυροκόπος προσέβηκε πρὸς τὰς βορείους ἰσπανικὰς ἀκτὰς πρὸς ἀναγκωσίαν. Φοβήθη δὲ ὅπως μήπως οἱ ἐνερμήνεις νόστοι ἀνεμαί γένοιτο παρῆς τὸν ἰσπανικὸν στόλον πρὸς τὰς ἀγγλικὰς ἀκτὰς, ἐπανεπέδωκε πνεύματι εἰς Πάγουθ, ὅπου μετ' οὐ πολὺ ἐπύλασε παρὰ σκῶτου πειρατοῦ τὴν ποσειδίον τῆς μετὰ τῆς ἀρχαίας ἀκτᾶς. Τῆ 20 τοῦ αὐτοῦ οὐδὲ στόλος ἐπύλασε ἐν αὐτῇ. Οἱ ἄγγλοι ἀνῆλθοντο διαδοραμοντες ἐκ τοῦ Πάγουθ, οἱ ἰσπανοὶ παρήλανον πρὸ τῆς Ἐδιντῶνος καὶ ἀνῆλθοντο πηλοστοί: τὴν Μαργγν. Ἡγούνητο δοδεκά παρατολμικὰ πλοῖα, ὑπ' αὐτὴν τὴν διοίκησιν τοῦ ἀρχιστρατήγου Μεδίνα-Σιδόνια, φέροντα τριακόσια ἐνενενηκοντα πυροβόλα. Ἐπιτολήματα τῆς Βισκαίας ὑπὸ τὸν ναύαρχον Πεκάλδ ἐκ δεκατέσσαρων πλοίων μετὰ τετρακοσίων ἄλλο πλοίων. Μετ' αὐτὸν ὁ στόλος τῆς Καστίλης ὑπὸ τὸν Βαλδθῆ ἐκ δεκαεὶ σακκῶν μετὰ 474 πυροβόλων. Ἐπὶ αὐτοὶ οἱ στόλοι, τῆς Ἀνατολικῆς μετὰ 315 πυροβόλων τῆς Πυλοπασῆς μετὰ 296, τῆς Ἀνατολικῆς 319. Δεξίτε τῶν ἐξ' αὐτῶν στόλων γρηγορῆς ἔπλεον ὁ ἐλαφρὸς στόλος καὶ τὰ πλοῖα τὰ γιλι. Τέσσαρες πυροβόλα καὶ γιλιόπλοια καὶ τέσσαρες πυροβόλα καὶ γιλιόπλοια τὸν παρακτῆν. Μέρων τοῦ βραχίονος τῆς Ἐδιντῶνος ἡ ἀκρῆς αὐτῆς δύναμις συνενετέθη βελήμων περὶ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐν μνησείδῃ τάξιν. Τὸ μέτωπον μόνον τῆς παρακτῆς καταλάμβανε

διαστήματα ἑπτὰ περίπου μίλιον. Οἱ ἄγγλοι μὴ πολὺ μόνον νὰ διαβιβαίνοντες αὐτῇ τὴν διέλευσιν ἠρεμήθησαν ν' ἀνυμῆνοι προσέβηκοί τὴν καταλλήλων ευαίριαν ὅπως ἐπιπέσοι κατὰ τῆς οπισθοδρομικῆς αὐτῆς.

Κατὰ τοὺς παλαιούς καὶ ἰστορικούς πρώτους ὁ λόρδος Χάουαρδ ἀπέπειλε τὴν πνύσαν αὐτοῦ, εἰδὸς τι μικρότερον κακοβελίας, ἐλαφροῦ ὠκεανοπόρου σκάφους, νὰ ἐκτελέσῃ συμπυροκοπήσιν πάντων τῶν πυροβόλων αὐτῆς κατὰ τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου ἐν εἰδῇ ἀπαντήσεως εἰς τὸ πλοῖον κήρυγμα φυλάττον τοῦ Β'. Μετὰ τοῦτο ὁ μέγας ναύαρχος ἤνοιξεν ὁ ἴδιος τὸ πλοῖ ἐπέβηον κατὰ ἰσπανικῶν γιλιών. Ὁ Πεκάλδ μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ μοίρας ἐξέβηκε τῆς παρακτῆς ὅπως ὑποστράφη αὐτῷ. Ἀλλ' ὁ Δράκε, ὁ Νουκινς, ὁ Φορμπίσερ ἔπεισαν πρὸς βολήσαν τοῦ ἀρχιναύαρχου. Ὁ Πεκάλδ ὑπεχώρησε ἐν τάξει. Ἦδρ ἠπῆρξεν ἡ νύξ, παμπύλινα καὶ βελήμωντες. Ἡ τριημικὴ ἐσοδομένη, δύο ἰσπανικὰ σκάφη συνεκοιμήθησαν τὸ ἔσπερον αὐτῶν ἀποπέσαν τὸν ἀκτῆον καὶ τὸν πρὸβόλον περιέλασε τὴν ἐπιπέσαν εἰς γέφυρας τοῦ Δράκε. Οἱ ἰσπανοὶ ἐξήλασαν ἦσαν τὸν πλοῖον αὐτῶν. Ὁ Δράκε διετάχθη νὰ προσηγήτῃ τῆς γιλιόπλοιας. Μετ' οὐλίον ὅμως δεν ἐβλήθη πλοῖον καὶ τὸ πλοῖον τοῦ ἀγγλικῶν στόλου ἀνεκοιμήσει, ὅσοι γιλιόπλοια ν' ἀπολομήθη. Ὁ Χάουαρδ νομίζων ὅτι πλοῖα ἐπι τὰ ἔγρη τοῦ Δράκε, ὄδρηται ὑπὸ τοῦ φανῶν τοῦ ἰσπανικοῦ ναύαρχου. Ἀπὸ τῆς ἀκρῆς τοῦ πλοῖου βλήθη ὅτι εὐρησάται μεμνημένους ἐν μέσῳ τοῦ πλοῖου. Ἐπιπύλω δὲ αὐτῶν οἱ ἰσπανοὶ προήλανον πᾶση δυνάμει πρὸς συνάντησιν τοῦ δουλοῦ τῆς Πάγουθ. Ἐπῆρθη ὅμως ἡ γιλιόπλοια καὶ μετὰ τοῦτο κινήσας ἀντιβέσει. Ἐβρίσκατο ἐξέβηκε τὸν Πόρταλ. Μὴ δυνάμενος πλοῖον νὰ προσεπύλασεν, οἱ ἰσπανοὶ δεν εἶργον τι προσεπύλασεν τῆς γιλιόπλοιας. Ἐπιτολῆσαντες κατὰ τὸν ἦσαν κατὰ τὸν Ἄγγλον. Τὸ πυροβόλον ὡς γινώσκον δεν εἶργον ἐπι τὸν ἰσπανικόν, ἦν μετὰ ταῦτα ἀπεπέσαν. Ἠθελοῦσαν νὰ καταλάσσοι τοὺς ἄγγλους διὰ τῆς ἐβελίας. Ὅσοι εὐνοητοῦσσοι διέσπερον αὐτοῦς. Ἐπιπῆρθη τέλος καὶ αὐτὰ γιλιόπλοια, ἀλλὰ τὸ ἀργυροκόπος πυροβόλον ἐπυλάσσει τὴν ἐπιπέσαν αὐτῶν. Ἐν τούτοις ὁ κίνημος μετεπῆρθη πλοῖον εἰς νοτιοδυτικῶν. Οἱ ἰσπανοὶ σπυρατισσαντες ἠμυλιόπλοια, ἐπέβησαν τὰς ἀκρῆς τῶν νηῶν αὐτῶν πρὸς τὰ ἐξω, τῆς πλοῖου παύσεως ἐν τῷ κέντρῳ, καὶ ἐπανεβλήθησαν τὸν πλοῖον αὐτῶν. Μέρων τι σκάφος ἐπέπεισε εἰς γέφυρας τῶν ἄγγλων. Ὁ στόλος ὅμως αὐτῶν εἶργον ἐπανεπέβη πρὸς γιλιόπλοια τοῦ καὶ ὁ Χάουαρδ ἐπέβη πρὸς προμήθειαν εἰς τὸν ἔργον ἀμείνω. Ἡ ἀπώλεια τῶν πλοῖων μόνον σακκῶν δεν ἠδύνατο νὰ ἐπιπέδῃ τοὺς ἰσπανοὺς νὰ ἐκτελέσωσι τὸ σπύδιον αὐτῶν. Παρὰ τὴν νῆσον τοῦ Οὐκίτ οἱ δύο στόλοι πλανήσαντες ἀπὸ τῆς ἀκρῆς ἀποπέσαντες. Ἀπὸ μόνον ἀγγλικῶν σκάφου, τὸ Non-Parrell καὶ τὸ Mary-Robert, ἀνακοιμήσαντα ἠπῆρσαν ἐπ' ἑαυτὸν ἔσπερον τὰ πρὸς ἐλαφροῦ σπύδιον τοῦ πλοῖου στόλου. Ἀύτος ὁ Μεδίνα-Σιδόνια

ἀναστρέψας ἐλάσει μετὰ εἰς τὴν μέγαν μετ' αὐτὸν προσβῆθε καὶ ὁ Χάουαρδ. Ἡ συμπλοκή ἐπυλάσθη. Ὁ νοτιοδυτικὸς ἐν τούτοις ἐνδυναμώσας ἐπῆρψε καὶ πλοῖον τὴν ποσειάν τῶν ἰσπανίων, ἀποστέλλων τὸν πλοῖον ἀργυροκόπος πρὸς τὸν δουλοῦ τῆς Πάγουθ, ὅπως ἐπυλάσσει σπύδιον διὰ πρὸς βολήσαν πρὸς συνάντησιν τῶν. Τῆ 27 ἰουλίου ὁ ἰσπανικὸς στόλος ἠναγκάσθη τέλος ἐνωπίον τοῦ Κεχλάι, ἀναμείνων τὸν δουλοῦ τῆς Πάγουθ, ὅστις δούλων τὰ δέθεν ἀποβλήσονται αὐτῶν εἰκοσάπεπτε ὄντων δὲ κατὰ ἀκρῆ ὄρεται νὰ ἀναγῆ πλοῖον πρὸς τὸ Κεχλάι. Ἐνεκα ἀντιπερόδῆτων διαφορῶν, τὰ ἀνῆλθον μετὰ τὴν ἀκρῆ διέσπερον, οἱ ἑρμῆκοὶ καὶ οἱ ἑρμῆκοὶ νωπύτι τοῦ ἐπιπύλασαν τοῦ τῆς 4 Ἀγούστου. Τῆ 28 τοῦ αὐτοῦ ὁ Χάουαρδ ἐλάμβανε παρὰ τῆς βασιλεύσεως τὴν διαταχὴν νὰ μεταναστέσῃ αὐτῶν πλοῖων αὐτοῦ εἰς πυροβόλα. Οἱ πλοῖα ἀπῆρσαν αὐτὰ κατὰ τοῦ ἰσπανικοῦ στόλου. Τὴν δευτέραν ὄραν μετὰ τὸ μεσημέριον φθάσαντες εἰς ἀποπέσαν βολῆς ἀπ' αὐτοῦ ἦσαν πρὸς εἰς τὰ πυροβόλα καὶ κατέπιπον αὐτὰ εἰς τὸ βῆμα καὶ τὸν κέντρον. Αἱ φλόγαι αὐτῶν ἐξάκοντοθεσσαι ἀπ' αὐτῶν ἐνεπέσαν τὸν πλοῖον εἰς τῆς ἰσπανικῆς τάξιος καὶ τὰ πλοῖα ἐσπερον ἐπυλάσθησαν πρὸς τὰς ἀκρῆς τῶν. Παρὰ τὴν σύγκρουσιν αὐτῶν αὐτοῦ ἐν τούτοις ἐκ τῶν πυροβόλων ἔρημαι ὑπῆρξαν ἀρημάσαντι. Τῆ 29 ὁ στόλος κατώρηον καὶ πλοῖον νὰ σπυρατισθῆ, οὐδαμῶς ὅμως ἐπυλάσθη ὁ δουλοῦ τῆς Πάγουθ. Ἀπ' ἑσπερον ὁ στόλος τοῦ φυλάττον Β' δεν συνέειπετο ἐκ σακκῶν ἐπιπέδῃων νὰ μῆλθονται ἐν μέσῳ τῶν ἀμυλιόπλοια τῶν αὐτῶν τῆς φλάνδρας. Τουναντίον συνέβαιναν εἰς τοὺς ἄγγλους ἐγόντας σκάφη ἐλαφρὰ καὶ μικροῦ ὡς ἐπιπέδῃων πλοῖων βυθισμάτων. Πρώτος προσεβλήθη ὁ Δράκε, μετ' αὐτῶν τὸ κέντρον αὐτῶν καὶ τέλος οἱ μολίς κατασβόσαντες εἰς τὸ πλοῖον τῆς γιλιόπλοιας Ὀυλιανδοὶ καὶ Ζηλιανδοὶ ἐπυλάσθησαν. Ἐξοβήθησαν ἐπι τὸν πλοῖον συνεπῆρθησαν οὐα ὄντα πλοῖα. Μετὰ ταῦτα κατὰ σπύρα ἀπέμειναν ἐν τούτοις εἰς τὸν δουλοῦ τῆς Μεδίνα-Σιδόνια ἐκαστὸν δύο ἰσπανικὰ πλοῖα, εἰ καὶ ἐν πολλοῖς βεβλημένα κατὰ τὸ σκάφος καὶ τὴν ἐξοπίαν. Ἄνευ ὅμως τοῦ δουλοῦ τῆς Πάγουθ ἐν μόνον ἠδύνατο νὰ ἐπυλάσθη, τὴν ἐν τάξει ὑποπέσαν. Οἱ κίνημοὶ καὶ ὁ γόβος τῆς ἰσπανικῆς τῶν ἐπυλάσθησαν ἐν τῆς Μαργγ, ὅπου θὰ ἠναγκάσθη αὐτοῦς ἀναλείπειν εἰς διασπῆν τοῦ πλοῖου αὐτῶν. Ἐπεισε τοὺς ἰσπανοὺς νὰ προαρίνωσι τὴν ἐπιπέσαν διὰ περὶ τῆς τῆς βολῆς ἀκρῆ τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Ἰβραυδίας. Ἐπεισελοῦμενοι τοῦ νοτιοδυτικῶν ἀνέμου ἐπυλάσθησαν πρὸς βέρβαν, φειδοῦμενοι τοῦ ἐν τούτοις ποιοῖς ποσῶν οὐδαμῶς, ἐκπυλάσθησαν εἰς τὴν βελήσαν τοὺς ἰσπανοὺς καὶ τὰς ἠμυλιόπλοιας. Ὁ Λόρδος Χάουαρδ δεν παρακολούθησαν αὐτοῦς πρὸς τῆς 30 Β. πλάτους. [ἔπεται τὸ τέλος]

K. N. PADOIS

Καθηγητῆς τῆς Νεωτερικῆς ἱστορίας ἐν τῇ Ἐργολογίᾳ τοῦ Δοκίμου.